

שומה עליה לטפח יחסי ידידות מוגברים עם המדינות המעניקות ליהודים בארצותיהן מכסימום של חופש פעולה ותנועה.

מדינת ישראל לא תתמלא מחוליתה — לא בשמירת בטחונה, לא בפיתוח ארצה ולא בכינוס נידחי ישראל. רק בשיתופו המכסימלי של העם היהודי כולו נעמוד בפני הסכנות האופפות אותנו מסביב, ונכשיר את המדינה לשיבת-השבות. זיקה זו של המדינה ליהדות בגולה קובעת ומתנה יחסיה לכל שאר הארצות והממשלות. הבטחת חופש ליהדות הגולה להשתתף בבנינה ובשמירת בטחונה של המדינה ולקיים אחדותו ותרבותו העברית של העם היהודי באשר הוא, — יחד עם שמירת השלום בעולם, — זוהי המשימה העליונה של מדיניות החוץ הישראלית בדורנו.

ירושלים, א' בטבת תשי"ד — 7 בדצמבר 1953

איגרת פרידה מצה"ל

לחילים ולחילות בצבא הגנה לישראל, ביבשה, באויר ובים.

בדברי הפרידה אשר הגדתי לעם ב"קול ישראל" כבר אמרתי כמה קשתה עלי הפרידה מצבא-הגנה-לישראל. לא אמרתי הכל ולא אומר, ואולי תבינו בעצמכם לרוחי.

צה"ל, במדינת ישראל, לא נוצר יש מאין. השמירה העברית בתקופת השלטון העותומני, הגדודים היהודיים במלחמת העולם הראשונה, ההגנה במחתרת בתקופת המנדט הבריטי, כוח הנוטרים שהוקם בימי המאורעות ב-9—1936, היחידות הצבאיות והבריגאדה העברית במלחמת העולם השנייה, פלוגות המחץ (פלמ"ח) שהוקמו ב-1941 ומיזגו כ"שומר" בשעתו הכשרה חקלאית ואימון צבאי, מפעלי תנועת המרי וההעפלה בתקופת הספר הלבן — כל אלה הכשירו בואו של צבא הגנה לישראל.

פרשה מפוארת זו בתולדות הישוב טרם נכתבה במלואה, אם כי עלילותיה העיקריות ידועות לרבים.

פחות ידוע המפעל הצנוע שנעשה בתנאים קשים מאין כמוהם — הייצור ("תעש") הראשוני של נשק יהודי בארץ ורכישתו ("רכש") בחוץ לארץ. מסופקני אם היה בישוב מפעל גבורה יותר גדול, מפעל הכרוך-בסכנת-נפשות מתמידה, כמעשה המוצנע והמסותר של "תעש", ואיני יודע מה היה גדול ממה: צניעות העושים או גבורתם.

למפעל צנוע זה צמחו כנפים עם תום מלחמת העולם השנייה — גם ב"תעש" וגם ב"רכש".

ביוני 1945 גייסתי חבר ידידים באחת הארצות המפותחות ביותר בתעשית הצבאית, ובעזרתם הנאמנה של ידידים אלה, שנעשתה לשמה, בלא כל פרסום וחלוקת כיבודים, נרכשו מכוונות ומכשירים משוכללים וחדשים ביותר, בכמויות עצומות; לייצור נשק ותחמושת מכל הסוגים, והצלחנו להעביר כל הכבודה הזאת ארצה, עוד בימי שלטון הספר הלבן, ללא כל תקלה, אם כי יכולנו להפעילה רק לאחר יסוד המדינה.

באותו זמן נעשתה גם פעולה רבת-תנופה בכמה ארצות, במזרח אירופה ובמערבה ובארצות אחרות, לרכישת נשק קל וכבד: מכוונות יריה מכל הסוגים, תותחים נגד מטוסים ונגד טנקים, תותחי-שדה ותותחי-ים, ספינות מלחמה וסירות נחיתה וכלי שיט אחרים, מטוסי קרב ומפציצים ומבצרים מעופפים ואווירוני הובלה, רכב ברזל, טנקים, תחמושת מכל המינים, מכשירי קשר וראדאר וכל ציוד אחר, הדרוש לצבא מודרני, ואני רואה חובה לציין בהקרה מיוחדת ארבעה שמות שחלקם גדול ורב בשתי פעולות אלה — "תעש" ו"רכש": המהנדס חיים טלווין, רב אלוף יעקב דורי, אהוד אבריאל ויהודה ארזי. הם ועוזריהם המסורים והצנועים רכשו וסיפקו בעוד זמן הכלים שבהם עשו לוחמינו מלאכתם ההיסטורית בבוא יום הפקודה.

עם הכרות המדינה — הוקם לישועה ולתהילה צבא הגנה לישראל, כשהוא נתקף על ידי כל צבאות ערב — ומנצח כל אויביו. נצחון זה הבטיח עצמאותנו והפך אותנו לעם ריבוני.

במלחמת הקוממיות ידע צה"ל גם כשלונות ונסיגות, קלים וחמורים, אבל לא הרבה צבאות בעולם נחלו נצחונות יותר מפוארים מאלה שנפלו בחלקו

של צבאנו הצעיר. פרשת מלחמה זו תתפוס מקום-כבוד בשורת הנצחונות הגדולים של צבאות עמנו בימי יהושע בן-נון, דוד המלך, ירבעם בן יואש מלך ישראל ועוזיה (עזריה) בן אמציה מלך יהודה.

כשמנהלת העם (כפי שנקראה הממשלה הזמנית לפני הכרזת המדינה) הטילה עלי תיק הבטחון, התניתי שהצבא אשר יוקם יהיה אחיד וכפוף אך ורק לפקודת המדינה ולמוסדותיה המוסמכים. מנהלת העם סמכה ידיה על תנאי זה, אבל לא היה קל לבצעו ולהבטיח קיומו הלכה למעשה. ההתגודדות שעמנו נגוע בה מאז היותו ועד היום, פגעה גם בכוחות הבטחון והמרי לפני יסוד המדינה, ולא הרפתה מאתנו גם לאחר יסודה. באמתלאות פטריוטיות ומעמדיות כביכול נעשו נסיונות לקיים יחידות נפרדות ומיוחדות, ורק לאחר נפתולים קשים וחמורים הוטלה אחדותו ואחידותו של כוח בטחנו, והובטחה כפיפותו המוחלטת והיחידה של צה"ל למדינה הריבונית ולנציגיה הנבחרים והמוסמכים.

צה"ל נתברך בסגל מפקדים מחוננים ומסורים, שבאו אליו מותיקי ההגנה, מבחירי פלמ"ח, מקציני הבריגאדה העברית ושאר היחידות בצבא הבריטי, וממתנדבים מומחים שהגיעו אלינו מארצות הגולה עם פרוץ המלחמה. מפקדי ההגנה והפלמ"ח הביאו אתם לצה"ל קשר עמוק עם מפעל הגאולה הלאומית ויעודיו ההיסטוריים, רוח חלוצית, ידיעה אינטימית של שבילי הארץ, חברות נאמנה ופשטות שבגבורה, כושר לחימה פרטיזנית, אינטואיציה קרבית עמוקה.

קציני הבריגדה ושאר היחידות הצבאיות הביאו אתם אף הם כל הסגולות הנזכרות, כי גם הם היו חניכי ההגנה, אבל הם, יחד עם מתנדבי חוץ לארץ, הורישו לצה"ל ידיעות מקצועיות של צבא סדיר, נסיון קרבי של מלחמת העולם השנייה, הכשרה יסודית במקצועות צבאיים חיוניים שאנשי ההגנה ופלמ"ח לא יכלו לקבל אותם במחתרת: הכשרה של תותחנים, טייסי קרב, טנקיסטים, חובלי ספינות מלחמה, תורת הפיקוד והמנהלה של צבא סדיר. אחוות הנשק במלחמת הקוממיות טשטשה התחומים והסימנים המיוחדים לפי המוצא וסגל המפקדים של צבאנו מהווה עכשיו גוש מלוכד הממוג בתוכו החיוב והאור של כל מקורות מחצבתו.

צה"ל במתכונתו הנוכחית תוכנן ואורגן ושוכלל בארבע השנים האחרונות לאחר קבלת חוק שירות הבטחון בכנסת, בשמונה בספטמבר 1949.

זה לא היה חוק שהועתק מחוקי שירות הבטחון במדינות אחרות, וצה"ל אינו חיקוי עיוור לצבאות זרים. בפתחת הבירור להצעת החוק בכנסת (15.8.49) ציינתי כי "צבאנו מן ההכרח שיהיה קטן, כי מספרנו מועט, וכוח האדם שלנו דרוש למפעלי פיתוח, לקליטת עולים, ליצירה משקית ותרבותית — שהם תפקידי היסוד של מדינתנו. ולכן בעית הבעיות של צבאנו היא א י כ ו ת ו ה ע ל י ו נ ה. כל הידיעות התכניות והמקצועיות שיש לכל צבא מתוקן בעולם, כל הסגולות הפיסיות והנפשיות הדרושות לכל חייל, כל השכלולים הארגוניים המעלים את היכולת הקולקטיבית של כוחות הבטחון — כל אלה דרושים לנו לא פחות מאשר למדינה אחרת. אך א ל ה ב ל ב ד ל א י ס פ י ק ו ל נ ו, כי בתוקף מצבנו המיוחד, הגיאוגרפי וההיסטורי, מן ההכרח שצבאנו יוסיף על כל אלה נופך חשוב משלו, וזהו ה נ ו פ ך ה ח ל ו צ י. רק בהעלאת יתרוננו המוסרי והאינטלקטואלי לשיא יכלתו, ימלא צבאנו את ייעודו בקיום בטחון המדינה" (דברי הכנסת, כרך 2, עמוד 1338).

על צה"ל הוטלה האחריות לא רק לבטחון המדינה, כעל כל צבא אחר, אלא הוא נתבע לשמש כור-היתוך לגלויות המתכנסות במולדת מכל קצוות תבל ובית-יוצר לאומה מלוכדת, מושרשת במורשת עברה העשיר ובחזון-עתידה המשיחי. צה"ל נועד גם ליהפך למשתלה שתגדל בוני מולדת ומפריחי שממה, כי בטחוננו לא יכון בלי מיזוג גלויות, העלאת האדם בישראל וישוב השממה. באותה פתיחה לחוק שירות הבטחון ציינתי, כי "צרכי הבטחון שלנו וגם צרכי בנין אומתנו לא יבואו על סיפוקם, אם הצבא לא ייהפך לבית-יוצר של נוער חלוצי לוחם, בריא בגופו ובנפשו, יוזם, עז-רוח, כשר-פעולה, קל-תנועה וחרוץ-עבודה, שלא יירתע מכל קושי ומכל סכנה. אסור לשכוח שטרם היינו לעם נורמלי. הוותיקים בתוכנו, שנתערו במולדת, בתרבות, בחיי העצמאות העברית עוד לפני קום המדינה, עלולים להתעלם מן העובדה החמורה, שהם אינם אלא אחוז מיצער בעם היהודי, ורוב רובו של עמנו אינו עדיין מבחינה יהודית אלא אבק-אדם, בלי שפה, בלי מסורת, בלי שרשים, בלי זיקה לחיים ממלכתיים, בלי הרגלי חברה עצמאית... עלינו לאחות קרעים

שנתהוו בגלות, לקרב לבבות שנתרחקו מרחקי זמן ומקום. עלינו להתיך בכור המצרף גלויות ועדות מרוחקות בתרבויותיהן ולעצב מחדש אומה אחידה...

... "השנה הראשונה בשירות תוקדש בעיקרה לחינוך חלוצי במסגרת צבאית... הכשרה חקלאית תאפשר הקמת ישובי-ספר, שבלעדיהם לא יכון הבטחון במדינה... את כל החינוך בארץ יש לכוון לכך שיגדל לנו דור חלוצי, הרואה את יעודו הגדול בהיסטוריה היהודית והאנושית — לבנות נשמות הארץ, להשתלט על איתני הטבע ביבשה, בים ובאוויר, וליצור במילדת משק וחברה ותרבות, שימשו אבן שואבת לבני ישראל בכל התפוצות ודוגמה ומופת לכל העולם" (דברי הכנסת, כרך ב', עמוד 1939).

במגמה זו אורגן וחונך צבא הגנה לישראל בארבע השנים האחרונות, בהדרכתם המנוסה ורבת-הכשרון של רב-אלוף יגאל ידין ורב-אלוף מרדכי מקלף וסגל עוזריהם המחוננים והנאמנים. לא נוכל להתפאר שהגענו כבר למטרה הנכספת, ושומה על צבא הגנה לישראל לכל חיילותיו ביבשה, באוויר ובים לשכלל אימוניו בכל הדרגות, להרחיב ולהעמיק החינוך הכללי, העברי והחלוצי, להרוס לחלוטין המחיצות שבין העדות והגלויות השונות, להעלות האיש והאשה המשרתים בשורותיו כצבא חובה, כצבא קבע או כאנשי מילואים, ועוד רבה וקשה הדרך — לפסגה הרומזת לנו מרחוק.

צבא הגנה לישראל, אולי יותר מכל גוף אחר בארץ, כבר הספיק למזג בתוכו כל העדות והגלויות, וסגל קציני צה"ל מונה בתוכו לא רק ילידי ישראל ויוצאי ארצות אירופה ואמריקה — אלא גם קצינים מעולי אפגניסטן, בבל, הודו, טוניס, לבנון, מצרים, מארוקו, סוריה, תימן ותורכיה.

אולם גם צה"ל לא עשה עדיין דיו בשטח מיוזג הגלויות — וכאשר עשה כן יוסיף, על צה"ל לשקף במציאותו כל הטוב והנכסף בדמות אומתנו המתחדשת. ואם כי אני נפרד בצער רב מהצבא אשר כה אהבתי, אני נפרד בלב שקט ובטוח, כי היסודות שהונחו בארגון הצבא וחינוכו בארבע השנים האחרונות הם איתנים, ועמנו יכול לבטוח בנוער היקר שלנו ובמפקדיו הצבאיים. שלום המדינה והדרכת כוחות הבטחון, הסדירים והמילואים, נמצאים בידי אמונות

ונאמנות, ואני מאמין שתקויים התקווה שהבעתי בכנסת בהביאי לפניך בחודש
 אבגוסט 1949 חוק שירות הבטחון לאמר :

„מגמת החוק היא להכשיר את העם כולו להיות בשעת הכורח עם לוחם ;
 לתת לנוער הישראלי ולעולה הכשרה חלוצית וצבאית ; לקיים במגוייס
 כוח-מחץ מספיק להדוף התקפות-פתע ולהחזיק מעמד עד שיגוייסו כל
 הרזרבות ; ולעצב במסגרת הצבא דמות אומה מלוכדת, אחידה, שוחרת שלום,
 בוטחת בכוחה ותופסת מקומה הראוי לה בחברת-העמים“.

מובטחני : צבא-הגנה לישראל לא יכזיב.